

סקירה כללית

רפי דיין - מו"פ נגב - ערבה - מרכז ספיר

זו שנה ראשונה בפעילות מו"פ ערבה בה נתקלנו בקשיים תקציביים, אשר גרמו לנו נזק ממשי בעבודה השוטפת ופגעו ב"בשר החי" של ניסויים שונים בתחנת הניסיונות.

עיקר הפגיעה היתה בגידולי הפרחים, בהן נדרשנו להקים מערכות חימום ותזרים המזומנים לא איפשר לנו זאת. התשתיות של הניסויים בפרחים הוקמו - אך אי אפשר היה לבצעם.

לצערי, נאלצנו להפסיק חלק מהניסויים באמצעיתם, כגון ניסוי לבדיקת השפעת קרינה בלימונים וטרכליום וניסוי כגון חימום בליזיאנטוס החל בשלב מאוחר, אשר פגם בתכלית הניסוי.

גם בעונה זו, ענף הפרחים המשיך להוביל בפיתוחים משמעותיים הן במגוון הזנים והגידולים והן בהיקף השטחים. בעונת 1-1990 היו 740 דונם ובעונה זו 1035 1991/92 דונם, המהווים תוספת של כ-40 אחוז !

היקף גידול הטרכליום הוכפל מ-46 דונם ל-80 דונם ועלייה משמעותית בהיקף זני הלימונים היקרים סינאטום ויפני מ-25 דונם ל-135 דונם ! שינויים אלו הם תוצאה ישירה של עבודת המו"פ בשנים הקודמות.

אנו במו"פ, הפנינו משאבים רבים לכיוון פיתוח הענף בתחום הזנים והגידולים החדשים וכן בנושאים אגרוטכניים, הן בתחנות הניסיונות והן במסגרת משקי הדגמה.

בתחום הירקות, היקף שטחי הסתיו 11,000 דונם כאשר מתוכם כ-5,200 דונם מלונים והיקף שטח האביב כ-7,800 ומתוכם כ-3,250 דונם מלונים. היקפי השטחים המדויקים נתונים בטבלה מס' 1+2. ראוי לתשומת לב היקף שטחי המלון, אשר רובם שטחים המיועדים ליצוא, מהווים כ-45% מסה"כ היקף שטחי הירקות בערבה ובתוכם כ-1,360 דונם בבתי צמיחה.

טבלה מס' 1 - היקף שטחי גידול ירקות עיקריים (בדונם) במושב הערבה

מושב	מלון שתיו	עגב' ש"פ	עגב' חממה	עגב' צ'רי	פלפל מאור	פלפל תרוג	בית רשת	חציל ש"פ	חציל חממה	בצל	תבלינים	אחר	סה"כ
נ. הכיכר	1200	420	2	--	--	--	--	5	--	6	--	--	
עין-תמר	530	135	15	4	--	--	--	--	--	7	10	--	
עידן	300	130	10	4	45	2	--	40	--	22	--	20	
עין-חצבה	200	250	10	20	--	--	--	45	--	50	--	80	
חצבה	400	370	19	30	160	25	--	35	8	220	20	100	
עין-יהב	1750	440	40	118	230	73	(10)	60	15	132	30	30	
צופר	110	190	37	43	530	120	(80)	30	28	60	20	50	
פארן	750	165	6	26	700	150	(260)	--	2	40	15	20	
סה"כ	5240	2100	139	245	1665	370	(350)	215	53	537	95	300	10959

טבלה מס' 2 - היקף שטחי גידול ירקות עיקריים בדונם במושב הערבה - אביב

מושב	מלון ש"פ	מ ל ו ן מבנה (הדלייה)		אבטיח אודם ש"פ מבנה		אבטיח סידלם ש"פ מבנה		אחרים*	סה"כ
		מבנה	מבנה	ש"פ	ש"פ	מבנה	מבנה		
נאות הכיכר	720	--	190	15	120	70	--	100	
עין-תמר	320	--	80	20	35	15	--	50	
עידן	290	(3)	120	5	115	80	--	50	
עין-חצבה	200	(2)	25	--	150	50	--	200	
חצבה	400	(3)	160	140	600	585	15	300	
עין-יהב	1100	(200)	760	20	--	15	--	170	
צופר	50	--	--	--	50	20	--	200	
פארן	170	(2)	25	--	--	--	--	100	
סה"כ	3250	(210)	1360	200	1070	835	15	1100	7830

* קשוא, דלעת, דלורית, כרוב, כרובית, תירס, עגבניות תעשייה, צנונית, חסה, אספרגוס, פלפל בהיר, אבטיח קרימסון.

כמות יצוא המלונים בעונת הסתיו הגיעה ל-9,400 טון בהשוואה ל-5,600 טון לעומת השנה שעברה.

תוצאה של עבודת מו"פ היא המעבר לגידול במבנים ובפרט לגידול בהדלייה. השטח המודלה הוכפל מהשנה שחלפה והגיע ל-210 דונם. המעבר מגידול שרוע למודלה מעלה את אחוז הפרי האיכותי ומאפשר להגיע ליבולים גבוהים יותר ליחידת שטח ולהארכת עונת הקטיף.

ענף הפלפל, דמה בהיקף הכללי לשנה שעברה (כ-2,100 דונם סה"כ), אך היקף הגידול בבתי-רשת עלה מ-180 דונם ל-350 על חשבון בתי הצמיחה.

להערכת, מגמה זו, אשר נבחרה ע"י החקלאים, מנוגדת לצרכים הנוכחיים ובטח לצרכים העתידיים של אפשרויות הקיום מענף הפלפל ובכלל ענף החקלאות בערבה. הדרישה לאיכות, ליבולים גבוהים, לכלכלת גידול נכונה להגנה בפני פגעי אקלים כגון קרה - יש לה תשובה אחת בלבד והיא - הגידול בחממות .

נכון, שעלינו לטפח זנים מתאימים של פלפל, לשפר את אגרוטכניקת הגידול ואכן אנו במו"פ עובדים על הנושאים הללו בחמש השנים הארוכות ולהערכת מתקדמים לקראת מתן תשובות הולמות לחקלאים.

בעגבניות, אין שינויים משמעותיים, הגידול בש"פ עדיין במסגרת גידולי מכסה ומשנת 1993 יהיה גידול פתוח וללא מכסה. ענף הגידול בחממות איננו תופס שטחים נרחבים (סה"כ כ-140 דונם). החדרת השימוש ברשתות I.P. והכוונת החנטה בעזרת דבורים - שיפרו באופן משמעותי את יעילויות העבודה והמעטו את מספר ימי העבודה הרבים הנדרשים בגידול זה.

מחירי התמורה ביצוא נמוכים בד"כ ואינם תורמים להרחבתו של הענף (ראה טבלה מס' 3). לעומת זאת, הורחב גידול עגבניות צ'רי בש"פ ויוצאו השנה כ-1,000 טון. להערכת, שיפור נוסף יהיה במידה ויוכנס הגידול לחממה - ועל כך אנו עובדים במו"פ.

טבלה מס' 3 - ריכוז כמויות היצוא בטון של ישובי הערבה המרכזית וכיכר סדום

3.א. טבלת ריכוז

<u>1991/92</u>		<u>1990/91</u>		<u>1989/90</u>		מוצר / עונה
טון	FOB/\$ טון	טון	FOB/\$ טון	טון	FOB/\$ טון	
773	45	1000	161	657	437	ש"פ חציל
1550	109	1300	279			חממה חציל
1450	9440	1200	5660	1135	5807	סתיו מלון
1270	3847	1350	3922	1010	2513	אביב מלון
998	589	1298	443	1496	840	חממה עגבניות
3372	784	3844	379	3478	171	צ'רי עגבניות
1644	1984	1675	4400	2307	3017	אדום פלפל
1644	557	2152	305	2527		תרוג פלפל
8988	170	8726	142	7757	124	תבלינים

3. ב. טבלאות לפי גידולים

מלון (טון)			מלון אביב (טון)			מושב/עונה
91/92	90/91	89/90	91/92	90/91	89/90	
319	496	571		74	15	באר-צופר
3370	1808	2054	2508	2490	1270	עין-יהב
160	108	27	19		80	חצבה
1791	788	474	161	14	56	פארן
196	40	48		34	23	עידן
156	2	185	91	407	609	עין-חצבה
				9		מו"פ
1114	758	692	528	456	213	עין-תמר
2334	1660	1765	540	512	262	נאות הכיכר
9440	5660	5807	3847	3922	2513	סה"כ

פּלפּל (טון)			פּלפּל אדום (טון)			מושב/עונה
91/92	90/91	89/90	91/92	90/91	89/90	
233	203		679	1145	1100	באר-צופר
132	62		386	429	300	עין-יהב
7			14	50	9	חצבה
185	39		902	2764	1604	פארן
			3	4	4	עידן
	1			8		עין-חצבה
						מו"פ
557	305		1984	4400	3017	סה"כ

עגבניות חממה (טון)			עגבניות צ'רי (טון)			מושב/עונה
91/92	90/91	89/90	91/92	90/91	89/90	
70	5	50	125	42	16	באר-צופר
334	180	281	446	267	117	עין-יהב
33	56	7	56	7		חצבה
14	1	33	48			פארן
			17			עידן
	51	262	72	40	38	עין-חצבה
	7	194				מו"פ
127	143	13	20			עין-תמר
578	443	840	784	379	171	סה"כ

חציל ש.פ. (טון)			חציל חממה (טון)			מושב/עונה
91/92	90/91	89/90	91/92	90/91	89/90	
26	33	133	58	100		באר-צופר
1	32	166	37	53		עין-יהב
1	1	33	3	74		חצבה
		20	11	15		פארן
	3	5				עידן
17	92	80		30		עין-חצבה
45	161	437	109	279		סה"כ

בנוסף לעבודות המו"פ המוצגות בחוברת זו, מתבצעות עבודות נוספות במסגרת פרויקט "ערבה נקייה" זו השנה השנייה. השנה, פורסם צו הסניטציה אשר יאכף בקיץ 1993 ולהערכת יתרום רבות לשיפור הגה"צ בגידולים השונים ובשלב הבא יתרום ליצירת פרי נקי יותר מחומרי הדברה.

פורסמה חוברת נפרדת על סיכום פעילות פרויקט "ערבה נקייה" 1991/92, ולכן פרויקט זה לא מדווח כאן.